

گفت و گو با محمد علی اسلامی ندوشن

سیمای یک فرهنگ‌مدار

محمد صادقی

سرشناسه : صادقی، محمد، ۱۳۲۵ - ۱۳۵۹.
عنوان و نام پدیدآور : سیمای یک فرهنگ مدار
مشخصات نشر : تهران، اتاق آبی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری : ۹۶ ص.
فروست : (گفت و گو با محمدعلی اسلامی ندوشن)
شابک : ۷-۲۲-۵۵۹۰-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی : فیهای مختصر
یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل
دسترسی است.
شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۹۷۲۶۰

انتشارات اتاق آبی

سیمای یک فرهنگ مدار
(گفت و گو با محمدعلی اسلامی ندوشن)
محمد صادقی
طرح جلد: آریابرزن فروزان
ویراستار: محمدحسن علیپور
چاپ اول: ۱۳۹۴
چاپ و صحافی: فرسیما، تیراز: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۷-۲۲-۵۵۹۰-۶۰۰-۹۷۸
ناشر: اتاق آبی، تلفکس: ۷۷۵۰۳۳۲۰
Email: blueroomads@yahoo.com
نشانی: تهران - خیابان شیراز - بین سهرودی و شیربعی -
پلاک ۳۷ زنگ ۱۷
قیمت: ۶۰۰۰ تومان

فهرست

- پیش گفتار..... ۱۱
- زمانه داور بی گذشتی است..... ۱۵
- ارمغان فرهنگ..... ۳۷
- عشق در شاهنامه پرورده وصال است..... ۴۷
- اهمیت گفت و گوی فرهنگ ها و تمدن ها..... ۵۹
- جهان ناگزیر از یک تدبیر همگانی..... ۷۱
- دنیا را در آمیختگی شرق و غرب دیدم..... ۸۱
- روزهای اختناق..... ۸۹

پیش‌گفتار

دکتر محمد علی اسلامی ندوشن (۱۳۰۴) نویسنده، مترجم و روشنفکر نامدار کشورمان، فرهنگ‌مداری است که بیش از هر نویسنده‌ای درباره «ایران» و «فرهنگ» نوشته، کار روشنفکری خویش را با پرهیز از محافظه‌کاری و انقلابی‌گری امتداد بخشیده و بر ضرورت استقرار عقلانیت در جامعه تکیه داشته و دارد. تیراژ آثار اسلامی ندوشن نشان می‌دهد که او یکی از پرمخاطب‌ترین نویسندگان ایرانی است، شاید به این خاطر که از پیچیده و مبهم سخن گفتن به شدت پرهیز داشته و دارد. در کار روشنفکری، پیچیده و نامفهوم سخن گفتن یک آفت بزرگ است و روشنفکران از آن رو که مخاطب‌شان مردم هستند، ضرورت دارد بی‌آن‌که از عمق سخن خود بکاهند، آن را بیان کرده و بنویسند، و این همان روشی است که اسلامی ندوشن در کار نویسنده‌گی نسبت به آن دقت داشته است. همچنین وی در طول همه این سال‌ها، در مسیر حقیقت‌طلبی، آزادی‌خواهی و عدالت‌جویی راه پیموده، راه و رسمی که دکتر مصطفی

رحیمی در گفت‌وگویی (مجله ایران‌فردا، شماره اول، خرداد و تیر ۱۳۷۱) آن را چنین تعریف می‌کند: «وظیفه روشنفکر این نیست که به هر قیمتی مردم را تهییج بکند و به کارهای آنی دست بزنند. کار روشنفکر یک کار فرهنگی است که آثارش در درازمدت معلوم می‌شود و ممکن است اثر کوتاه‌مدت نداشته باشد. به عبارت دیگر کار روشنفکران از کار سیاست‌پیشگان جداست. سیاست‌پیشگان می‌خواهند هر چه زودتر به قدرت برسند و حکومت را به دست گیرند و این لزوماً چیز بدی نیست. اما هدف روشنفکر به هیچ وجه این نیست که به قدرت برسد و حکومت را به دست گیرد. وظیفه روشنفکر، بیدار کردن مردم است». هرچند او نسبت به سیاست حساسیت‌های فراوانی داشته و دارد، اما سیاست‌زدگی در آثارش دیده نمی‌شود، زیرا به باور او تا گره فرهنگی باز نشود، گره‌های سیاسی و اقتصادی نیز گشوده نخواهند شد. با وجود علاقه‌ای که به فرهنگ و تمدن ایران دارد، نگاه انتقادی خود را نیز به کار بسته و چنین نیست که به بها و بهانه وجود چنین علاقه‌ای گرفتار تعصب و نادیده انگاشتن نقص‌ها شود، چنان‌چه در مقاله‌ای (ایران چه حرفی برای گفتن دارد؟) می‌نویسد: «در نزد هر ملتی گرایش‌های ستوده و ناستوده هست. باید مجموع را در نظر گرفت و پذیرفت که ملت ایران بر سر هم یک ملت تمدن‌ساز بوده است و اگر موانع بر سر راهش را هم در نظر آوریم، کم‌تر به خود حق خواهیم داد که او را سرزنش کنیم. سوال بزرگ آن است که در آینده چه خواهد بود. هر گاه بخواهیم وزنه تمدنی

پیش‌گفتار ۱۳

خود را در معرض دید جهانی بگذاریم، باید از آگاه بودن به عناصر منفی آن‌سر باز‌نزنیم و از وفادار بودن به جنبه‌های خوب آن کوتاه نیاییم»، و همان‌طور که خود در «کلمه‌ها» می‌گوید، بر سر یک چهارراه خیمه زده است، قدیم و جدید و شرق و غرب. از آثار وی می‌توان فهم کرد که، از یک‌سو دلبسته فرهنگ و تمدن ایران است و در شناساندن ارزش‌های فرهنگ ایران کوشش‌های فراوانی به انجام رسانده و از سوی دیگر، نسبت به ارزش‌های فرهنگ و تمدن نوین جهانی نیز غفلت نکرده و با شناختی که از آن به دست آورده، همواره در مسیر تعادل گام نهاده است...

آن‌چه پیش‌رو دارید، بخشی از گفت‌وگوهایی است که در این سال‌ها با وی داشته‌ام و اکنون در یک کتاب گردآوری شده است.

۱۳ فروردین ۱۳۹۳

محمد صادقی